UK International Development
Partnership | Progress | Prosperity

UN WOMEN

FOR ALL WOMEN AND GIRLS

PËRMBLEDHJE E POLITIKAVE NXITËSE

FORCIMI I SIPËRMARRJES SË GRAVE NË SHQIPËRI

MESAZHET KRYESORE TË POLITIKAVE

1. **Shqipëria ka ndërtuar një bazë të fortë të politikave dhe ligjore për sipërmarrjen e grave,** ku gratë zotërojnë ose menaxhojnë 31,4% të sipërmarrjeve aktive në vitin 2024 dhe buxhetimi i përgjigjshëm gjinor është zgjeruar nga 90 milionë USD në 9 programe në vitet 2017–2019 në mbi 803 milionë USD në 77 programe deri në vitin 2025.

2. **Përafërsisht 89% e sipërmarrjeve në pronësi të grave veprojnë si sipërmarrje të vogla** (1–4 punonjës/e), të përqendruara në tregti, shërbime të tjera dhe veprimtari akomodimi dhe ushqimi. Faza tjetër e mbështetjes mund t'i ndihmojë këto sipërmarrje të konsolidohen, të rriten dhe të zgjerojnë shtrirjen e tyre në sektorë me produktivitet dhe mundësi më të mëdha për t›u zgjeruar.

3. **Pesë faktorë të ndërlidhur krijojnë mjedisin e favorshëm:** aksesi në financime, përgjegjësitë e kujdesit të papaguar, pjesëmarrja dhe marketingu në treg, shprehitë dhe aftësitë digjitale, dhe orientimi drejt procedurave institucionale. Këta faktorë ndikojnë te gratë në mënyrë të pabarabartë, ku gratë në zonat rurale, gratë rome dhe egjiptiane, gratë me nivel të ulët arsimor, gratë me aftësi të kufizuara dhe gratë në punë informale përballen me kufizime të ndërlikuara që kërkojnë vëmendje me një qëllim të posaçëm.

4. **Plani i rishikuar Kombëtar i Veprimit për Sipërmarrjen e Grave (2026–2030)**, i bazuar në strategjitë ekzistuese dhe i mbështetur në një raportim më të fuqishëm me të dhëna të ndara sipas gjinisë, do t'i përkthente angazhimet e forta politike të Shqipërisë në rezultate të matshme dhe do të përforconte përafrimin me Kapitujt 19, 20 dhe 23 të legjislacionit të BE-së.

DISCLAIMER: Kjo përmbledhje politikash është përgatitur nga UN Women Shqipëri, në kuadër të projektit "Investo tek Gratë: Përshpejtimi i Progresit drejt Barazisë Gjinore në Shqipëri", i zbatuar nga UN Women me mbështetjen financiare të Qeverisë së Mbretërisë së Bashkuar.

Pikëpamjet e shprehura në këtë publikim janë të autores dhe nuk përfaqësojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e UN Women ose të Qeverisë së Mbretërisë së Bashkuar.

Mbështetur në gjetjet e botimit: UN Women Shqipëri,2026. Analizë politikash: Pengesat strukturore dhe politikat nxitëse për sipërmarrjen e grave në Shqipëri.

1. KONTEKSTI DHE PROGRESI I DERITANISHËM

Shqipëria ka bërë progres të konsiderueshëm në krijimin e një mjedisi më të favorshëm për sipërmarrjen e grave.

Strategjia Kombëtare për Barazinë Gjinore 2021–2030 e vendos fuqizimin ekonomik të grave midis shtyllave të saj kryesore. SZHBI-ja (Strategjia e Zhvillimit të Biznesit dhe Investimeve 2021–2027) ofron një kuadër të konsoliduar për rritjen e sipërmarrjeve, ndërsa Strategjia Kombëtare për Zhvillimin e Sipërmarrjes Inovative 2024–2030 shënon një angazhim të ripërtërirë të qeverisë për zhvillimin e ekosistemit. Ligji i ri për Barazinë Gjinore, i miratuar në nëntor 2025, shënon një moment veçanërisht të rëndësishëm: ai i shtrin për herë të parë detyrimet e barazisë gjinore në sektorin privat dhe njeh zyrtarisht punën e papaguar të kujdesit dhe pasojat e saj ekonomike.

Ky progres është i dukshëm edhe në praktikën buxhetore. Investimet publike të përcaktuara për barazinë gjinore janë zgjeruar nga 9 programe në vitet 2017–2019 në mbi 77 programe deri në vitin 2025, me objektiva specifike gjinore të integruara tani në 59% të programeve buxhetore. Agjencia Shqiptare e Zhvillimit të Investimeve (AIDA) e ka renditur qartazi fuqizimin e grave sipërmarrëse midis objektivave në thirrjet e saj për grante për vitin 2025. Kuadri ligjor i Agjencisë "Start-up Albania" i njeh gratë mes grupeve të saj përfituese prioritare.

Banka Europiane për Rindërtim dhe Zhvillim vazhdon të zbatojë programin e saj "Gratë në biznes" në Shqipëri, dhe "EXPO e sipërmarrjes së grave", e organizuar çdo vit që nga viti 2023, ka mbështetur më shumë se 80 gra sipërmarrëse në forcimin e pjesëmarrjes së tyre në rrjetet e investitorë/eve dhe bizneseve. Tetëdhjetë e shtatë shoqëri shqiptare kanë nënshkruar ose publikisht Parimet për Fuqizimin e Grave. Raportet e Komisionit Europian për Shqipërinë për vitet 2024 dhe 2025 konfirmojnë një nivel të lartë ambicieje në përputhje me standardet e BE-së, teksa vënë në dukje zbatimin efektiv, bashkëpunimin institucional dhe efektin e matshëm si fushat kryesore të fokusit në të ardhmen.

Ky dokument mbështetet në këtë bazë të fortë dhe propozon udhëzime praktike për fazën tjetër, përkthimin e politikave në një mbështetje më të synuar, të përgjigjshme gjinore dhe të matshme për sipërmarrjet mikro dhe të vogla të drejtuara nga gratë, me vëmendje të veçantë ndaj grave në situata të pafavorshme dhe të margjinalizuara.

2. FORMA TË SIPËRMARRJES SË GRAVE AKTUALISHT

Shkalla dhe struktura. Regjistrat e Biznesit të INSTAT-it për vitin 2024 tregojnë 41.512 sipërmarrje në pronësi ose të menaxhuara nga gratë, që përfaqësojnë 31,4% të popullsisë aktive të biznesit dhe 32,0% të sipërmarrjeve të regjistruara rishtazi në vitin 2024. Gjatë periudhës 2021–2024, afërsisht 89% e sipërmarrjeve në pronësi të grave bëjnë pjesë vazhdimisht në kategorinë e 1–4 punonjës/eve. Sipërmarrja e grave në Shqipëri është, pra, kryesisht një realitet i sipërmarrjeve të vogla, një prezencë e qëndrueshme dhe në rritje, me potencial të fortë për forcim dhe rritje të mëtejshme.

Profili sipas sektorëve. Sipërmarrjet në pronësi të grave janë të konsoliduara në tregti, shërbime të tjera dhe veprimtari akomodimi dhe ushqimi. Prania e tyre është më e kufizuar në ndërtim, transport dhe depozitim, industri dhe teknologji informacioni dhe komunikimi, sektorë që zakonisht shoqërohen me produktivitet më të lartë, shtim të vlerës dhe mundësi për zgjerim. Ky model ofron një strategji të qartë zgjerimi: masat mbështetëse që ndihmojnë gratë të marrin pjesë në këta sektorë mund të zgjerojnë kontributin e sipërmarrjes së grave në zhvillimin ekonomik gjithëpërfshirës.

Çfarë raportojnë vetë gratë sipërmarrëse (prill 2026). Një anketë e grave në sipërmarrjet mikro dhe të vogla në të gjithë Shqipërinë ofron dëshmi të drejtpërdrejtë, në vetën e parë, që plotëson të dhënat zyrtare. 65% e të anketuarave identifikuan aksesin në financim si kufizimin mbizotërues për rritje, faktori dytë i përmendur më shumë. 46,9% e grave të anketuara e nisën biznesin e tyre me kursime personale dhe 32,8% me mbështetje nga ana e familjes. Kredia bankare luajti një rol më të kufizuar në fillim të sipërmarrjes. 62,5% e grave raportuan se përgjegjësitë familjare ndikojnë ndjeshëm ose fuqishëm në aktivitetin e biznesit dhe 79,7% e tyre raportuan se përballen me më shumë pengesa në biznes në krahasim me burrat. Kampioni i anketuar është ilustrues dhe jo statistikisht përfaqësues, por modelet përputhen në mënyrë të qëndrueshme me bazën më të gjerë të të dhënave.

Vëmendje e synuar ndaj grave në situata të pafavorshme. Të dhënat e disponueshme tregojnë se përjashtimi nga punësimi dhe sipërmarrja është i shpërndarë në mënyrë jo të njëtrajtshme. Shkalla e vlerësuar e përjashtimit arrin në 42% tek gratë me nivel të ulët arsimimi ose tek ato të paarsimuara, 36% tek gratë në zonat rurale dhe 55% tek gratë me përgjegjësitë rënda kujdesi të papaguar. Në të dhënat e mbledhura, gratë egjiptiane në moshë pune përballen me shkallë papunësie prej afërsisht 55%, dhe gratë rome të moshës 18-24 vjeç përballen me normat më të larta të përjashtimit. Masat mbështetëse me qëllim të qartë dhe të arritshme në nivel vendor janë thelbësore për të siguruar që këto grupe të përfitojnë nga arkitektura mbështetëse e Shqipërisë për zgjerimin e sipërmarrjeve.

3. PESË FAKTORË PËR FAZËN TJETËR

Të dhënat nga shqyrtimi i dokumenteve, tryeza e rrumbullakët e konsultimit me palët e interesuara e 24 prillit 2026 dhe anketa konvergojnë në pesë faktorë të ndërlidhur që formësojnë aftësinë e grave sipërmarrëse për të filluar, mbështetur dhe rritur bizneset e tyre. Secili faktor përfaqëson një mundësi për t'u mbështetur mbi arkitekturën ekzistuese institucionale të Shqipërisë.

AKSESI NË FINANCIME

Duke u mbështetur në programin e BERZH-it "Gratë në biznes" dhe objektivat e granteve gjithëpërfshirëse gjinore të AIDA-s, instrumentet e financimit mund të përshtaten më tej me realitetet e sipërmarrjeve të vogla të drejtuara nga gratë, duke përfshirë shuma më të vogla financimi, kritere pranimi më të thjeshta, mbështetje me garanci dhe shërbime këshillimi që shoqërojnë aksesin në kredi.

PËRGJEGJËSITË E KUJDESIT

Ligji i ri për Barazinë Gjinore ofron një mundësi të rëndësishme për të përafruar mbështetjen e sipërmarrjes me njohjen e punës së papaguar të kujdesit, duke i ndihmuar gratë me përgjegjësi kujdesi të marrin pjesë më plotësisht në mundësitë për rritjen e biznesit.

PJESËMARRJA NË TREG DHE MARKETINGU

Platformat ekzistuese si "EXPO e sipërmarrjes së grave" mund të zhvillohen më tej me infrastrukturë të strukturuar për pjesëmarrjen në treg.

Këtu përfshihen lidhjet e furnizuesë/eve, ndërmjetësimi i biznesit dhe ciklet pasuese të mentorimit që plotësojnë aktivitetet e marketingut.

SHPREHITË DHE AFTËSITË DIGJITALE

Mbështetja praktike në shitjet digjitale, marketingun, menaxhimin financiar dhe planifikimin e biznesit do të plotësonin Strategjinë Kombëtare të Punësimit dhe Aftësive 2023–2030 dhe platformën "e-Albania", duke siguruar që procesi digjital i thjeshtuar të arrijë te gratë në zonat rurale dhe gratë më pak të arsimuara.

ORIENTIMI DREJT PROCEDURAVE INSTITUCIONALE

Duke u mbështetur tek "e-Albania" dhe strukturat e qeverisjes vendore, një orientim më i qartë për fillimin e biznesit nga ana e institucioneve, veçanërisht në nivel bashkie, do t'i ndihmonte gratë sipërmarrëse të gjenin mbështetjen, këshillat dhe shërbimet që u nevojiten në çdo fazë të zhvillimit të biznesit.

4. REKOMANDIME KRYESORE

Rekomandimet e mëposhtme janë renditur sipas mundësisë së realizimit dhe kohës së zbatimit. R1 dhe R2 janë hapa themelorë që mund të realizohen me kapacitetet ekzistuese institucionale dhe forcojnë kushtet për gjithçka që vijon. R3 deri në R6 formojnë thelbin operacional të modelit dhe formës së mbështetjes. R7 deri në R9 kërkojnë një përgatitje më të gjatë dhe një bashkërendim midis ministrive dhe mund të zhvillohen paralelisht.

#	Rekomandimi	Institucioni (et) kryesor(e)	Afati kohor
R1	**Hartimi dhe miratimi i një Plani të ri Kombëtar Veprimi për Sipërmarrjen e Grave (2026–2030),** me objektiva të përcaktuara në kohë, linja buxhetore të dedikuara dhe raportim vjetor të progresit. Kjo është përgjigjja e vetme më e drejtpërdrejtë institucionale ndaj hendekut qeverisës të krijuar nga mosrinovimi i planit 2014–2020.	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit; Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale	**Afatshkurtër** (miratuar deri në fund të vitit 2026)
R2	**Mbledhjes e të dhënave të ndara sipas gjinisë** në të gjitha programet kryesore të mbështetjes së sipërmarrjes dhe NVM-ve, duke përfshirë grantet e AIDA-s, trajnimet e zhvilluara nga AKPA-ja dhe skemat e Agjencisë "Start-up Albania". Raportimi i përvitshëm mbi aplikantët, përfituesit, shkallën e miratimit, mbështetjen mesatare të marrë dhe rezultatet e biznesit sipas gjinisë.	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit	**Afatshkurtër** (udhëzimi administrativ brenda 12 muajve)
R3	**Krijimi i një linjeje financimi të dedikuar për sipërmarrjet mikro dhe të vogla të drejtuara nga gratë** brenda skemave ekzistuese publike dhe instrumenteve të bankave partnere, me kritere pranimi të thjeshtuara, shuma më të vogla financimi, mbështetje me garanci dhe shërbime këshillimi të lidhura me aksesin në financime.	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit; AIDA	**Afatmesëm** (funksional deri në vitin 2027)
R4	**Pilotimi i zyrave të shërbimit në bashki për sipërmarrjen e grave në tri bashki** (urbane, suburbane, rurale), duke ofruar mbështetje të integruar për regjistrimin, tatimet, formalizimin, orientimin financiar dhe mentorimin; vlerësimi dhe zgjerimi i mbështetur në rezultatet.	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit; Ministria e Shtetit për Pushtetin Vendor; Njësitë e Qeverisjes Vendore	**Afatmesëm** (programe pilot deri në vitin 2027–2028)

R5	**Forcimi i rolit të platformave ekzistuese të sipërmarrjes së grave – përfshirë EXPO-n e Sipërmarrjes së Grave, Javën Globale të Sipërmarrjes dhe rrjetet lokale të biznesit - si ekosisteme të integruara për akses në treg dhe mbështetje për biznesin.** Të konsolidohen mekanizmat e lidhjes me furnitorët, ndërmjetësimit të partneriteteve të biznesit, krijimit të lidhjeve me investitorët dhe mentorimit të strukturuar pas aktiviteteve, në mënyrë që këto platforma të gjenerojnë mundësi të qëndrueshme biznesi dhe të mos shërbejnë kryesisht si aktivitete promovuese.	Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit; AIDA; UN Women Albania	**Afatshkurtër-afatmesëm** (nga viti 2026 e në vijim);
R6	**Zhvillimi i instrumenteve me qëllim rikualifikimin dhe përmirësimin e aftësive për gratë e zhvendosura nga sektorët në rënie,** me urgjencë të veçantë për gratë e punësuara më parë në industrinë fason (përpunimi i veshjeve), për të lehtësuar kalimin në mundësi të reja ekonomike, duke përfshirë punësimin në sipërmarrjet e drejtuara nga gratë, sektorët në zhvillim dhe vetëpunësimin.	Agjencia Kombëtare e Punësimit dhe Aftësive (AKPA)	**Afatshkurtër-afatmesëm** (hartimi i programit deri në fund të vitit 2026; zbatimi duke filluar nga viti 2027)
R7	**Integrimi i masave të përgjigjshme ndaj kujdesit në hartimin e mbështetjes për sipërmarrjen,** duke përfshirë planifikimin e shërbimeve të trajnimit dhe këshillimit për të akomoduar përgjegjësitë e kujdesit, ofrimin e lidhjes së kujdesit për fëmijët ose mbështetjes financiare për kujdesin brenda programeve të mbështetjes së ndërmarrjeve dhe dispozita të qarta për fleksibilitetin e kohës së kujdesit në qendrat vendore të sipërmarrjes së grave.	Ministria e Shëndetësisë dhe Mirëqenies Sociale; Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit; AKPA	**Afatmes**ëm (duke filluar nga 2027)
R8	**Shqyrtimi dhe hartimi i marrëveshjeve më elastike të punësimit me kohë të pjesshme për ndërmarrjet mikro dhe të vogla,** duke përfshirë rregulla të përshtatura për kontributet e sigurimeve shoqërore, për të mundësuar zgjerimin gradual të biznesit dhe për të krijuar mundësi pune më të arritshme për gratë me përgjegjësi kujdesi. Ndërmarrja e modelimit të ndikimit fiskal para propozimit legjislativ.	Ministria e Financave; Ministria e Ekonomisë dhe Inovacionit;	**Afatgjatë** (modelimi fiskal 2026–2027; procesi legjislativ 2028 e në vijim)
R9	**Trajtimi i përqendrimit sektorial duke mbështetur hyrjen e grave në sektorë me rritje më të madhe** (ndërtim, transport, industri, TIK) përmes kritereve të pranueshmërisë për grante të diferencuara sipas gjinisë, mentorimit të synuar në sektorët e mbizotëruar nga burrat dhe promovimit të rrugëve teknike dhe profesionale për gratë në përputhje me Strategjinë e Specializimit Inteligjent (S3).	AIDA; Agjencia "Start-up Albania"	**Afatgjatë** (i integruar në Planin Kombëtar të Veprimit 2026–2030; ndryshim strukturor gjatë 5–10 viteve)

5. FORCIMI INSTITUCIONAL DHE PËRAFRIMI ME BE-NË

Sipërmarrja e grave ndodhet në kryqëzimin e rritjes gjithëpërfshirëse, konkurrueshmërisë, përfshirjes sociale dhe gatishmërisë për anëtarësim në BE.

Buxhetimi i përgjigjshëm gjinor në rritje i Shqipërisë siguron hapësirën fiskale për një zbatim të besueshëm dhe ligji i ri "Për barazinë gjinore" forcon përafrimin me Kapitujt 19 dhe 23 të legjislacionit të BE-së. Faza tjetër mund të mbështetet mbi këtë moment përmes pritshmërive më të larta për raportim nga ana e aktorëve të sektorit privat, integrimit më të thellë të barazisë gjinore në dialogun publik-privat dhe përafrimit të veprimtarive me Kapitujt 20 dhe 24, duke përfshirë kuadrin më të gjerë të raportimit të vazhdueshëm të kompanive. Një model mbështetës i synuar, i matshëm dhe i përgjigjshëm ndaj kujdesit për sipërmarrjet mikro dhe të vogla të drejtuara nga gratë, i përfshirë në një Plan Veprimi Kombëtar të rishikuar 2026–2030, do t'i shndërronte angazhimet e forta të politikave të Shqipërisë në rezultate të prekshme, duke forcuar sipërmarrjet e drejtuara nga gratë, duke thelluar përfshirjen e zhvillimit ekonomik në nivel vendor dhe duke përforcuar besueshmërinë në rrugën e anëtarësimit të vendit në BE.

UN WOMEN ËSHTË KRIJUAR PËR TË AVANCUAR TË DREJTAT E GRAVE, BARAZINË GJINORE DHE FUQIZIMIN E TË GJITHA GRAVE DHE VAJZAVE.

UN Women është krijuar për të avancuar të drejtat e grave, barazinë gjinore dhe fuqizimin e të gjitha grave dhe vajzave. Si enti drejtues i Kombeve të Bashkuara për barazinë gjinore dhe sekretariat i Komisionit për Statusin e Grave, ne punojmë për të ndryshuar ligjet, institucionet, sjelljet shoqërore dhe shërbimet, me qëllim mbylljen e hendekut gjinor dhe ndërtimin e një bote të barabartë për të gjitha gratë dhe vajzat. Partneritetet tona me qeveritë, lëvizjet e grave dhe sektorin privat, së bashku me rolin tonë koordinues në kuadër të sistemit të Kombeve të Bashkuara, i kthejnë përparimet në ndryshime të qëndrueshme. Puna jonë për avancimin e të drejtave të grave dhe vajzave përqendrohet në katër fusha kyçe: lidershipi, fuqizimi ekonomik, mbrojtja nga dhuna, roli i grave në paqe dhe siguri, si dhe veprimi humanitar. UN Women i vendos të drejtat e grave dhe vajzave në qendër të përparimit global—gjithmonë dhe kudo. Sepse barazia gjinore nuk është vetëm ajo që bëjmë. Barazia gjinore është ajo që jemi.

UN WOMEN FOR ALL WOMEN AND GIRLS